

Kommittémotion

Motion till riksdagen 2015/16:2258

av Lars-Axel Nordell m.fl. (KD)

Utgiftsområde 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid

---

## Innehåll

Förslag till riksdagsbeslut	2
Inledning – vår kultursyn	5
Bildning	6
Folkbildningen	9
Folkhögskola	9
Studieförbund	10
Bibliotek och läsning	11
Kulturarvsfrågor	12
Regional kulturpolitik	13
Civila samhället	13
Trossamfund	16
Idrott	17
Tillgängliggöra kulturen	18
Kultur för unga	19
Skapande skola	19
Fritidspeng	19
Breddad kulturfinansiering	20
Kulturskaparnas villkor	22
Public service	23
Filmpolitik	23
Spelpolitik	24

## Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen anvisar anslagen för 2016 inom utgiftsområde 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid enligt förslaget i tabell 1 i motionen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att göra det skattemässigt förmånligt för företag och privatpersoner att finansiellt bidra till kultursektorn och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över momssatserna i kultursektorn i syfte att harmonisera desamma och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa en klassikerlista och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utöka antalet folkhögskoleplatser och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om studieförbundens villkor och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten för andra aktörer än kommuner och stat att driva bibliotek och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att öka anslaget för biblioteksersättningen och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att arbetet med att säkra det immateriella kulturarvet påskyndas och ges hög prioritet och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att slå vakt om den regionala samverkansmodellen och tillkännager detta för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om stöd till det civila samhället och tillkännager detta för regeringen.
12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om avdragsrätt för gåvor till ideella organisationer och tillkännager detta för regeringen.
13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utöka stödet till trossamfunden och tillkännager detta för regeringen.
14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om utökade anslag till elevhälsovården och tillkännager detta för regeringen.
15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utöka anslagen till fritidsverksamheten i syfte att minska barngrupperna och tillkännager detta för regeringen.

16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utöka antalet undervisningstimmar för ämnet Idrott och hälsa i grundskolan och tillkännager detta för regeringen.
17. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att fortsätta arbetet för att på sikt ta bort reklamskatten och tillkännager detta för regeringen.
18. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att anslå medel till fritidspengen och tillkännager detta för regeringen.
19. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om Skapande skola och tillkännager detta för regeringen.
20. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över hur skattesystemet skulle kunna förändras i syfte att bredda kulturfinansieringen och tillkännager detta för regeringen.
21. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över de offentliga regelverken för sponsring av kulturen i syfte att underlätta sponsring av både konst och idrott och tillkännager detta för regeringen.
22. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över kulturskaparnas situation i syfte att stärka kulturskaparnas kulturella frihet och mångfald och tillkännager detta för regeringen.
23. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över MU-avtalet och tillkännager detta för regeringen.
24. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka det konstnärliga företagandet och tillkännager detta för regeringen.
25. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över grundläggande moment kring företagande och entreprenörskap i konstnärliga utbildningar och tillkännager detta för regeringen.
26. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förändra finansieringen av public service och tillkännager detta för regeringen.
27. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa ett ettårigt moratorium i omläggningen av filmpolitiken i syfte att skapa ytterligare tid för att arbeta fram en framtidssäker ny filmpolitik och tillkännager detta för regeringen.
28. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över hur vodtjänster kan inkluderas i den nya filmpolitiken och tillkännager detta för regeringen.
29. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över svensk spelpolitik och tillkännager detta för regeringen.

**Tabell 1. Kristdemokraternas förslag till anslag för 2016 uttryckt som differens gentemot regeringens förslag (tusental kronor)**

<b>Ramanslag</b>	<b>Regeringens förslag</b>	<b>Avvikelse från regeringen (KD)</b>
1:1 Statens kulturråd	43 715	
1:2 Bidrag till allmän kulturverksamhet, utveckling samt internationellt kulturutbyte och samarbete	345 966	-151 000
1:3 Skapande skola	185 533	-10 000
1:4 Forsknings- och utvecklingsinsatser inom kulturområdet	38 775	
1:5 Stöd till icke-statliga kulturlokaler	9 851	
1:6 Bidrag till regional kulturverksamhet	1 314 576	-21 000
1:7 Myndigheten för kulturanalys	15 500	
2:1 Bidrag till Operan, Dramaten, Riksteatern, Dansens Hus, Drottningholms slottsteater och Voksenåsen	989 425	
2:2 Bidrag till vissa teater-, dans- och musikändamål	188 586	
2:3 Statens musikverk	111 209	
3:1 Bidrag till litteratur och kulturtidskrifter	137 715	
3:2 Myndigheten för tillgängliga medier	119 183	
3:4 Institutet för språk och folkminnen	58 876	
4:1 Statens konstråd	8 253	
4:2 Konstnärlig gestaltning av den gemensamma miljön	32 942	
4:3 Nämnden för hemslöjdsfrågor	11 498	
4:4 Bidrag till bild- och formområdet	28 065	
5:1 Konstnärsnämnden	20 105	
5:2 Ersättningar och bidrag till konstnärer	380 865	
6:1 Riksarkivet	375 402	
7:1 Riksantikvarieämbetet	218 192	
7:2 Bidrag till kulturmiljövård	250 505	
7:3 Kyrkoantikvarisk ersättning	460 000	
8:1 Centrala museer: Myndigheter	1 105 458	-83 000
8:2 Centrala museer: Stiftelser	250 670	
8:3 Bidrag till vissa museer	50 010	
8:4 Riksutställningar	43 543	
8:5 Forum för levande historia	54 954	
8:6 Statliga utställningsgarantier och inköp av vissa kulturföremål	80	
9:1 Nämnden för statligt stöd till trossamfund	9 837	
9:2 Stöd till trossamfund	91 894	+5 000
10:1 Filmstöd	334 644	-25 000
11:1 Utbyte av tv-sändningar mellan Sverige och Finland	20 719	
11:2 Forskning och dokumentation om medieutvecklingen	2 703	
11:3 Avgift till Europeiska audiovisuella observatoriet	383	
11:4 Statens medieråd	18 307	
11:5 Stöd till taltidningar	49 156	
12:1 Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor	39 346	
12:2 Bidrag till nationell och internationell ungdomsverksamhet	278 440	-25 000
13:1 Stöd till idrotten	1 902 811	
13:2 Bidrag till allmänna samlingslokaler	32 164	
13:3 Bidrag för kvinnors organisering	28 163	
13:4 Stöd till friluftorganisationer	47 785	
13:5 Bidrag till riksdagspartiers kvinnoorganisationer	15 000	
13:6 Insatser för den ideella sektorn	24 758	
14:1 Bidrag till folkbildningen	3 811 928	-95 000
14:2 Bidrag till kontakttolkutbildning	37 733	
14:3 Särskilda insatser inom folkbildningen	50 000	
15:1 Lotteriinspektionen	49 312	

**Tabell 2. Kristdemokraternas förslag till anslag för 2016 till 2019 uttryckt som differens gentemot regeringens förslag (miljoner kronor)**

	<b>Utgiftsområde 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid</b>	<b>2016</b>	<b>2017</b>	<b>2018</b>	<b>2019</b>
1:2	Bidrag till allmän kulturverksamhet, utveckling samt internationellt kulturutbyte och samarbete	–151	–141	–141	–101
1:3	Skapande skola	–10	–10	–10	
1:6	Bidrag till regional kulturverksamhet	–21	–21	–21	–15
8:1	Centrala museer: Myndigheter	–83	–80	–80	–80
9:2	Stöd till trossamfund	+5	+5	+5	+5
10:1	Filmstöd	–25	–235	–235	–25
12:2	Bidrag till nationell och internationell ungdomsverksamhet	–25	–25	–25	
14:1	Bidrag till folkbildningen	–95	–95	–95	–95
	<b>Summa</b>	<b>–405</b>	<b>–602</b>	<b>–602</b>	<b>–311</b>

## **Inledning – vår kultursyn**

Kultur uppstår i mötet mellan människor och skapas av oss alla gemensamt. Kulturen är ingenting statiskt utan något levande som ständigt är i förändring. Vi är alla medskapare av kulturen men vi är också formade av den. Vårt sätt att tala, vårt sätt att tänka, ja själva språket är präglad av vår kultur. Kulturen ger oss mening i nuet, men kulturen bär också våra historiska rötter och föder visioner för framtiden.

Kulturen i dess vidaste betydelse är ogripbar, den varken kan eller ska styras av politiska beslut. Men kulturen kan också vara konkret och tydlig. Den kan manifesteras genom konkreta föremål och upplevelser. En konsert, en bok, en möbel, ett tv-program eller en musiklektion är alla exempel på kulturens uttrycksformer i vardagen.

Kulturen bidrar till att vidga den egna verkligheten och fantasin. Den hjälper oss att växa som empatiska och inkännande människor. Det är med andra ord en livsviktig del av ett sammanhållet samhälle. Kulturen, precis som moralen, håller ihop gemenskaper. Den skapar förutsättningar för det goda samhälle som är tryggt i sig själv.

Att helt definiera vad kultur är låter sig inte göras. Vi kommer aldrig att finna det exakta svaret. Genom att ständigt ställa frågor och diskutera kulturens väsen kan vi dock berika och utveckla vår syn på kultur och därigenom också vår kulturpolitik. Politikens uppgift är att medverka till ett mer dynamiskt kulturliv. Målet är att stödja utan att styra och att ge alla människor möjlighet att delta i ett fritt kulturliv. Kultur kan bidra till att människor finner harmoni i tillvaron.

Den kristdemokratiska ideologin innefattar förvaltarskapstanken. Innebörden i denna, på kulturområdet, är att varje generation är skyldig att förvalta det som lämnats till dem av tidigare generationer för att sedan föra det vidare till nästa. Att värna och vårda det gemensamma kulturarvet är därför en central del i den kristdemokratiska kulturpolitiken. Detta vill vi göra genom en aktiv medvetenhet och förmedling av de värden som byggt och håller samman vårt samhälle och genom en varsam och noggrann vård av vårt fysiska kulturarv. Även språket är en del i vårt kulturarv och vi arbetar därför för en aktiv vård av det svenska språket till exempel genom satsningar på bibliotek och läsfrämjande insatser.

Ansvar för kulturens villkor ligger inte enbart på det offentliga utan både de privata och ideella insatserna har enormt stor betydelse. För att bredda kulturen och hitta nya sätt att finansiera kulturlivet är det av yttersta vikt att det privata möjlighet att agera i kulturlivet utvecklas. Inte minst kan regelverk förenklas och ses över. Ett exempel är momssatserna på dans. Idag är det en momssats, 6 procent, om man är på ett event där musik spelas men där publiken sitter ned. Om publiken istället dansar till musiken är moms 25 procent. Detta skapar märkliga effekter, svårigheter att överskåda kostnader vid vissa gränsdragningsproblem och ibland rent förvirrande effekter. Vad händer vid en konsert om några väljer att börja spontandansa när meningen är att publiken ska lyssna sittandes? Detta föreslår vi kristdemokrater ska ses över i syfte att harmonisera regelverk som är svåröverskådliga och svåra att förutse effekterna av.

## **Bildning**

Bildningstanken växte fram i Tyskland decennierna kring sekelskiftet 1800. I kontrast till den yrkesförberedande utbildningen ställdes begreppet "Bildung". Till förespråkarna för bildningsidealet märks inte minst Wilhelm von Humboldt samt F. J. Niethammer. Den senare var i början av 1800-talet utbildningsutredare åt den bayerska regeringen. Med begreppet humanism beskrev han ett av två kontrasterande utbildnings- och uppfostringsideal där motsatsen till humanismen var en utbildning helt inriktad mot praktisk och yrkesförberedande kunskap.

Diskussionen om kunskap för praktisk nytta och kunskap för bildning och personlighets- och kulturutveckling lever kvar än idag. Å ena sidan fokus på anställbarhet och att utbildningen ska anpassas efter arbetsmarknadens krav. Å andra sidan det klassiska bildningsidealet där kunskap och sanningssökande har ett egenvärde,

ett värde bortom den praktiska nytta som den mer instrumentella kunskapen kan generera i näringsliv och offentlig förvaltning. Bildningsidealet förutsätter andra måttstockar och värdeskalor än avkastning på satsat kapital, vinst, produktivitet och effektivitet.

I den mån man går in på klassiska författare idag ligger fokus ofta på att ur vår tids perspektiv förklara deras förlegade syn på demokrati, jämställdhet, sexualitet och etniska minoriteter. Men när man inför klassen dekonstruerat en klassisk författares kvinnoosyn är det svårt att sedan motivera eleverna att läsa honom, att förmedla att författaren kan vara relevant ändå. Och om eleverna mot förmodan tar sig igenom ett verk så blir det bestående intrycket med stor sannolikhet att han var en omodern stofil. De djupare tankarna om tidlösa ämnen – kärlek och svek, sanning och lögn, gott och ont, frihet och nödvändighet – ligger för eleverna för alltid dolda bakom spillrorna efter en historielös, normkritisk dissekering.

Kristdemokraternas utgångspunkt är att människan naturligt söker kunskap. Skolans mål är att förverkliga varje enskild elevs fulla potential. Skolan har också ett förvaltande uppdrag – att föra vidare tidigare generationers landvinningar och erfarenheter och uppmuntra till kunskapssökande i samtiden. Vi behöver återuppbygga en utbildningstradition som bygger på tillit och förtroende mellan elever, lärare och föräldrar. En utbildningstradition där skolan förmedlar kunskap och stimulerar elevernas intellektuella utveckling.

OECD kunde 2010, i en studie, visa att en av fem svenska niondeklassare inte förstår vad de själva läser. Bland pojkarna var andelen nästan en fjärdedel. Universitetslärare har också slagit larm om en allvarlig avsaknad av grundläggande kunskaper i att tillgodogöra sig skriven information. Lärarna poängterade särskilt att detta inte handlade om invandrare, utan just om elever med svenska som modersmål. De betonade även att eleverna inte på något sätt är obegåvade och att de ofta har lätt att inhämta eller redovisa muntlig information. Men de saknar förfärande ofta förmåga att uttrycka sig begripligt i skrift och har inte på långa vägar fått tillräckligt med träning i att läsa och förstå skriven information.

Det finns idag en oro för att läsandets status sjunker och för att vi hamnar i ett läge där vi i allt högre utsträckning saknar gemensamma referenspunkter och därmed får svårare att förstå varandra. Ett sådant samhälle riskerar på sikt att dras isär, även om dess ekonomiska ställning för stunden är aldrig så stark. Det behövs läsfrämjande insatser

och vi föreslår införande av en klassikerlista. En lista med litterära verk – romaner, noveller, essäer, sagor, dikter, – men också filmer och musik, som alla elever bör ta del av under sin skolgång. En lista bör gälla för grundskolan. För gymnasieskolan bör listans omfattning vara olika beroende på program, men med en gemensam bas. Det är inte politiker som ska bestämma vilka verk som ska ingå. Urvalet bör göras utifrån verkets litterära och språkliga kvaliteter samt dess kulturhistoriska betydelse. Urvalsprocessen bör vara öppen där Skolverket har huvudansvaret men där de litteraturhistoriska och idéhistoriska institutionerna vid våra universitet spelar en stor roll. Önskvärt är också att Svenska Akademien är involverad.

Sverige befinner sig, liksom stora delar av världen, i snabb förändring. Ekonomin har internationaliserats. Vi reser mer, fler reser hit och många människor tvingas fly till Sverige samtidigt som andra väljer att komma hit för att arbeta eller bilda familj. I denna förändringsprocess är de gemensamma kulturyttringarna inte mindre viktiga än förr, utan mer. Inte som exkluderande mur mellan människor av olika religioner, etniciteter och samhällsklasser, utan tvärtom som sammanhållande kitt. Det Sverige som speglas av August Strindberg, Selma Lagerlöf, Per Anders Fogelström och Astrid Lindgren är på många sätt lika avlägset för en svenskfödd femtonåring som för en inflyttad. Likväl innehåller de många ledtrådar till dagens samhälle och att förstå dem gör det lättare att förstå vår nutid. Klassikerlistan är därför en viktig del i att återupprätta det klassiska bildningsidealet – i betydelsen av ett lärande som syftar till förädling av hela människan – i Sverige.

För att i högre grad tillgängliggöra dessa verk för ungdomar vill vi också satsa på en utökad läsning i skolan. God läsförståelse är nyckeln till framgång i de flesta av skolans ämnen och grunden för ett livslångt lärande och ett aktivt liv som samhällsmedborgare. Därför är det oroande att de senaste internationella kunskapsmätningarna visar att den nedåtgående trenden vad gäller svenska elevers läsförståelse fortsätter. Sverige hamnar nu under genomsnittet i OECD. Mycket tyder på att senare decenniers resultatförsämringar i den svenska skolan kan förklaras av att den lärarledda undervisningen har minskat. Sedan 1990-talets början har skolans arbetssätt förändrats i riktning mot mer individualisering genom ökat eget arbete. Forskning pekar på det negativa sambandet mellan denna typ av individualisering och elevernas resultat.

Det totala antalet undervisningstimmar i den svenska grundskolan har minskat över tid, vilket drabbat undervisningstiden i bl.a. svenska. Antalet undervisningstimmar i den svenska obligatoriska skolan är också lägre än genomsnittet i de europeiska länderna.

Svenska elever i åldern 9–11 har drygt 50 färre undervisningstimmar per år jämfört med genomsnittet för motsvarande åldersgrupper i EU-länder (EU 21). Svenska elever i åldern 12–14 år har cirka 130 timmar färre undervisningstimmar per år jämfört med genomsnittet för motsvarande åldersgrupper i EU-länder (EU 21). Vi behöver vända denna utveckling. Därför vill vi ge elever mer lärarledd tid och särskilt prioritera svenska och läsning. En satsning på fler lärare i grundskolan och mindre klasser i lågstadiet gör att utrymmet för en bättre inläring ökar framför allt i de lägre årskurserna. Men fortfarande behövs mer insatser för att värna en god utveckling av läsförståelsen, även i de högre årskurserna i grundskolan. Därför vill vi på sikt öka undervisningstiden med fokus på läskunnighet i årskurs 7–9. Förslaget är att framgent utöka undervisningstiden med fokus på läsning genom hela skoltiden. Ett sätt för skolan att utöka undervisningstiden är att förlänga skolåret med en extra undervisningsvecka. Vi vill också se över vad lärarna faktiskt lägger sin arbetstid på. Utvecklingen under ett flertal år har varit att den faktiska tiden för ämnesundervisning trängs undan av fler och fler uppgifter som läggs på lärarna. Undervisningstiden bör därför på sikt utökas för samtliga elever i grundskolan, motsvarande en ytterligare vecka.

## **Folkbildningen**

### **Folkhögskola**

Folkhögskolan unika roll ligger framförallt i dess pedagogik, dess demokratiska roll och dess kunskapssyn. Kristdemokraterna anser att folkbildningen fyller en mycket viktig funktion i samhället. Folkhögskolorna ska själva bestämma över sin verksamhet och det finns stort utrymme att anpassa studierna efter olika målgrupper. Därför fortsätter vi att bevaka folkhögskolornas intressen och verkar för att de ekonomiska förutsättningarna för folkhögskolornas verksamhet ska vara goda.

Folkhögskolorna bedriver idag en bred verksamhet där eleverna kan läsa allt från estetiska kurser till kurser inom både språk och kommunikation. Att kunna mötas inom ramen för folkhögskolan där det erbjuds en mycket stor bredd av kurser på ett antal olika nivåer fyller en mycket viktig funktion i dagens samhälle. Möjligheten för respektive folkhögskola att erbjuda en flora av kurser är större än inom gymnasiet och högskola och universitet eftersom det inte finns en centralt fastställd kursplan. Detta medför att folkhögskolorna är mer fria i sitt val av kursupplägg och innehåll.

Vikten av att kunna välja den utbildningsform som passar individens egna behov kan inte nog understrykas. För Kristdemokraterna är folkhögskolans verksamhet självklar.

De studiemotiverande kurserna i folkhögskolans regi är mycket framgångsrika och innebär en ny chans för elever som tidigare misslyckats med sina studier i det ordinarie utbildningssystemet. Kristdemokraterna arbetar för att satsningen på fler folkhögskoleplatser ska få fortsätta. Folkhögskolorna har med sin stora frihet en unik möjlighet och förmåga att möta elevernas behov. Detta blir allt mer viktigt i en tid då studieresultaten sjunker och elever måste få en andra chans att tillgodogöra sig kunskaper. Därför anslår Kristdemokraterna nu medel för att inrätta ytterligare 1 500 folkhögskoleplatser. Detta skulle möjliggöra för folkhögskolorna att i större utsträckning fortsätta bedriva dagens högkvalitativa verksamhet.

## **Studieförbund**

Folkbildning syftar till att på ett demokratiskt och jämlikt sätt få medborgarna att ta till sig ny kunskap och nya värderingar. Folkbildningen ska vara fri från statlig styrning och frivillig för deltagarna.

Studieförbunden har en unik roll i integrationsarbetet. Många invandrarföreningar har upptäckt studiecirkeln som ett viktigt verktyg i sin verksamhet.

Det är oroande när kommuner inte anser sig ha råd att prioritera folkbildningen. Det finns också exempel på kommuner som helt upphört att ge anslag till studiecirkelverksamhet medan andra kommuner visserligen anslår pengar men har avskaffat långsiktiga, förutsägbara bidragssystem till folkbildningen för att istället stödja kortsiktiga enskilda insatser som studieförbunden gör och som ibland inte ens behöver vara folkbildning.

Det är viktigt att slå vakt om det kommunala självstyret och att det är upp till varje kommun att bestämma nivån på folkbildningsanslaget. Samtidigt är kulturpolitiken och folkbildningen pusselbitar i det kommunala och regionala utvecklingsansvaret och i dess utvecklingsstrategi. Därför avsätter vi 58 miljoner kronor för sfi med barnomsorg årligen från och med 2016.

Under senare år har behovet av kontakttolkar, tolkar som används i mötet mellan personer utan svenska som modersmål och myndigheter, ökat markant. Detta som en

följd av alla de individer som immigrerat till Sverige de senaste åren. För att tillmötesgå detta ökade behov satsar vi 21 miljoner ytterligare på fler utbildningsplatser vid folkhögskolor och studieförbund. Antalet utbildningsplatser kommer öka från dagens 268 platser till cirka 580.

## **Bibliotek och läsning**

Bibliotekens roll som kulturförmedlare kan inte nog betonas. Inga kulturinstitutioner är så omtyckta av folk i allmänhet som just biblioteken. Allt sedan läsekonsten blev allmän egendom i vårt land har biblioteken varit en källa för vidgat vetande och kulturella värden.

Vi vet hur viktigt det är inte minst för de unga att tidigt få stimulans till läsande för att utveckla sitt språk. För att möjliggöra att elever får ta del av alla kulturella skatter måste vi också tillgängliggöra litteraturen för bredare grupper. Samtidigt måste vi tillse att alla kan tillgodogöra sig litteraturen.

Många av dagens bibliotek har utvecklats till välbesökta mediecenter där man förutom att låna och läsa både pappersböcker och e-böcker, läser tidningar och tidskrifter, tar del av utställningar, lyssnar på föreläsningar, poesiaftnar och andra kulturarrangemang. Det breddade utbudet är utmärkt men det är viktigt att boken är i centrum. På så sätt kan de olika verksamheterna stärka varandra och biblioteket blir en ännu mer naturlig mötesplats för alla åldrar och språkgrupper. Biblioteken bör också erbjuda sin service till äldre, funktionshindrade och andra som av olika skäl inte har möjlighet att ta sig till biblioteket, till exempel genom ett "Boken kommer"-system.

För att underlätta förutsättningarna för läsning är biblioteken en ytterst viktig aktör. Biblioteken får inte bli en kommunal budgetregulator utan måste få leva vidare, oavsett kommunens storlek. För att kunna möta behovet av tillgänglig litteratur kan det ibland bli nödvändigt att ta till okonventionella lösningar för att kunna finansiera bibliotek med generösa öppettider.

Bibliotekslagen talar sitt tydliga språk, av andra paragrafen framgår att "biblioteksverksamhet ska finnas tillgänglig för alla". I detta anser vi att möjligheterna för alternativa driftsformer, såsom ideellt, privat och samfundsdrivna bibliotek, måste ses över i syfte att förenkla för fler aktörer att driva bibliotek. Alternativa driftsformer har testats med lyckade resultat. Vidare måste biblioteken ligga inom rimligt avstånd

från kollektivtrafiken och öppettiderna måste anpassas så att kunderna lätt kan låna litteratur.

Att kulturskapare har goda villkor för sitt skapande är för oss av stor betydelse. Både för kulturen men även i förlängningen för hela samhället i stort. Därför höjer vi biblioteksersättnings grundbelopp med 7 öre för 2016 till en summa som beräknas uppgå till totalt 149 miljoner kronor för 2016.

## **Kulturarvsfrågor**

Kunskapen om sitt eget kulturarv, det materiella likväl som det immateriella, vilket innefattar gemensamma värderingar, dialekter, traditioner och folkminnen, skänker människor trygghet i sin identitet. Det är nödvändigt för att vi ska kunna möta och känna respekt för andras kulturer och traditioner.

Kulturarvet är i ständig förändring och uppstår i mötet mellan det gamla och det nya. Genom att kulturarvet formas i samspel med omvärlden, så blir det också ett viktigt verktyg i kampen mot rasism och främlingsfientlighet. En kultur som värnar mångfald är förutsättningen för en positiv integration.

Människor intresserar sig allt mer och söker aktivt efter sätt att ta reda på sina rötter och sitt kulturarv. Det märks i tv-program där människor får hjälp med att ta reda på och förstå historien om sina klenoder. På sociala medier ser vi att grupper startas där människor samlas kring en gemensam uppväxtort, där människor utbyter gamla bilder från deras hemmiljö och engagerat diskuterar olika händelser och minnen. Ett annat sätt att lära känna sin historia är att släktforska.

Kulturarvet har en särskild betydelse för människor som är nya i vårt land eller för grupper som på annat sätt känner sig utsatta eller diskriminerade. Gemensamma upplevelser av kulturarv binder ihop det förflutna, samtiden och framtiden. Det behövs fler platser i samhället där dessa broar kan byggas.

För att bevara även det immateriella kulturarvet upprättade Unesco 2003 ”Konventionen om tryggnad av det immateriella kulturarvet”. Konventionen tillkom för att ”kulturarv som traditioner, riter, dansformer, muntligt överförda kunskaper etc., är den viktigaste formen av kulturarv i länder som inte främst har ett byggt kulturarv (t.ex. kyrkor, slott

och andra byggnader), men också för att det immateriella kulturarvet är viktigt även i länder som har en kultur med fokus på det materiella kulturarvet.”

Därför vill Kristdemokraterna att arbetet med att säkra det immateriella kulturarvet i enlighet med Unescos konvention påskyndas och ges hög prioritet.

## **Regional kulturpolitik**

Staten har ett övergripande strategiskt ansvar för den nationella kulturpolitiken. I Kultursamverkansmodellen som alliansregeringen införde, flyttas dock tyngdpunkten för beslutsfattandet från staten ut till landets regioner. Det är i enlighet med subsidiaritetsprincipen, som är en viktig grundbult i kristdemokratiskt tänkande. Vi bygger samhället nerifrån och upp, besluten ska läggas på lägsta möjliga ändamålsenliga nivå.

Tidigare har staten avgjort vilka regionala kulturinstitutioner som blivit berättigade till statligt stöd. Förändringen av den regionala kulturpolitiken förutsätter ett närmare samarbete mellan de olika myndigheter och organisationer som har ekonomi och/eller starka intressen i kultursamverkansmodellen. Landsting/regioner som ingår i modellen beslutar nu, i samverkan med länets kommuner, det civila samhället och kulturlivet, hur det statliga bidraget fördelas till regional kulturverksamhet.

## **Civila samhället**

I synen på det civila samhället går en tydlig skiljelinje i svensk politik. I grunden är det en fråga om skillnad i synen på människan, hennes förutsättningar och behov.

Å ena sidan finns den kollektivism som ser en stark stat som lösningen på nästan varje samhällsproblem. Där har det civila samhället en mycket underordnad betydelse från välfärdssynpunkt. Där finns även den statsindividualism som förvisso inte ser en stark stat som alltings lösning, men som samtidigt har anammat tanken på att man via skattsedeln kan köpa sig fri från beroendet av andra människor. Inte heller där har civilsamhället eller de mellanmännsliga relationerna någon naturlig plats.

Å andra sidan finns den personalism som ser att små nära gemenskaper och ett ömsesidigt beroende är en central del av det mänskliga. Att det bara är i samspelet med

andra som människan utvecklas som person. Denna skillnad i människosyn får konsekvenser för samhällssynen, vilket återspeglas i politiken.

Ibland kan det hos vissa låta som om civilsamhället bara är en fritidsaktivitet, ett litet sidospår till det som sker inom den offentliga sfären eller i den individuella. Vi menar att civilsamhället är något mycket viktigare. Det är här grunden läggs för demokrati, medmänsklighet och ett fungerande samhälle. Kristdemokraternas politik strävar därför efter att stärka det civila samhället och därmed de mellanmänskliga kontakterna.

Civilsamhället förändras i takt med att Sverige och världen i stort förändras. Vårt land är idag ett pluralistiskt medborgarsamhälle, inte ett förhållandevis homogent ”folkhem”. Individualism och självförverkligande har blivit viktigare, vilket inte nödvändigtvis gör människor mindre engagerade. Engagemanget tar sig däremot andra uttryck.

I civilsamhället har relationen mellan organisationerna och dess medlemmar kraftigt förändrats. Antingen genom fallande medlemstal hos vissa organisationer, exempelvis delar av folkrörelserna, eller genom att banden mellan medlemmar och organisation försvagas. Vi ser en ökad professionalisering inom civilsamhället, där experter ofta blir mer drivande än de ideella krafterna. I välfärden kan man också se klara förändringar. På tidigt 1970-tal förknippades välfärd med offentliga monopol utan valfrihet. Då var ökad statlighet svaret på allt, samtidigt som förtroendet för medborgarnas förmåga att själva fatta beslut rörande sin vardag var minimalt. Detta har stadigt förändrats. Redan 1990, när Maktutredningen avslutade sitt arbete, löd de sista orden:

”... hur man kan förena önskan om social trygghet på grundval av gemensamma ordningar med önskan om individuell valfrihet. Ytterst är detta en fråga om hur man kan kombinera fria personliga val med solidarisk gemenskap.”

Offentlig finansiering av tjänster som produceras av andra aktörer är inget hot mot välfärdsstaten utan en grundläggande del i ett fungerande samhälle. Den ideella sektorn är en resurs för att utveckla välfärden – inte en budgetregulator.

Det kan tyckas motsägelsefullt med en politik för ett område som vi i så hög utsträckning som möjligt vill hålla politiken borta ifrån. Vi vill därför vara tydliga med vår utgångspunkt: Staten är aldrig neutral i relation till civilsamhället. Staten sätter gränser, skyddar, strukturerar, stimulerar – eller kväver. Allt utifrån vilken lagstiftning och vilka incitament som finns eller saknas.

Ett livskraftigt och dynamiskt civilsamhälle ökar möjligheterna till en stark och dynamisk demokrati. Därför vill vi:

- Stärka de naturliga gemenskaper där vi växer som människor. Därmed stärks också vi – som individer och som samhälle.
- Öka sammanhållningen inom och mellan olika befolkningsgrupper i takt med att det sociala kapitalet byggs upp.
- Främja mångfalden. Detta kan bara ske genom att värna civilsamhällets oberoende på finansieringsfronten.

Samhället är större än staten. Mot bakgrund av vår människosyn så kan man också säga att välfärdssamhället är större än välfärdsstaten. Vi tror att ett samhälle byggt på de principer vi anför har förutsättningar att bli ett mer välmående samhälle.

Det finns en risk för att civilsamhället begränsas till att vara en välfärdsutförare eller verkställare av statliga dekret. Om staten i allt högre utsträckning dikterar villkoren för civilsamhällets verksamheter och samtidigt svarar för en allt större del av dess finansiering, så riskeras civilsamhällets självständiga röst och unika bidrag. Utvecklingen har redan i viss utsträckning gått i den riktningen. Detsamma gäller också med marknadsanpassning, där civilsamhällets organisationer bitvis agerar enligt kommersiella principer.

En vital del i det civila samhällets fortlevnad och i att säkerställa dess oberoende i så pass stor utsträckning som möjligt är gåvor från privata individer och företag direkt nödvändigt. Det gåvoskatteavdrag som infördes under Kristdemokraternas tid i regeringen har genererat många miljoner till de organisationer som idag är godkända mottagare. I en rapport från riksdagens utredningstjänst uppger bl.a. Cancerfonden att de tack vare gåvoskatteavdraget för åren 2012–2014 ökat med 10,5 miljoner kronor mer än om avdraget inte funnits. Likaså uppger Unicef att de under samma period fått in minst 8 miljoner kronor extra tack vare avdraget. De uppger även att de under år 2015 tappat 1,6 miljoner kronor i intäkter pga. att regeringen inför året aviserade att avdragsrätten skulle tas bort. Sammantaget bedömer Frivillorganisationernas insamlingsråd, Frii, att ett borttagande av gåvoskatteavdraget kommer att innebära en minskning av givandet med 250 miljoner kronor redan första året. I en tid då vi ser att oron i omvärlden och det mänskliga lidandet har mobiliserat enskilda att i ökad

omfattning ställa upp med sin tid och med att samla in både kläder, leksaker och andra nödvändigheter och dessutom öka givandet av pengar till hjälporganisationer skulle gåvoskatteavdraget kunna medverka till att de insamlade medlen hade kunnat öka ännu mer.

För att värna det ideella engagemanget måste staten uppmuntra all form av hjälp. Avdragsrätten är en konkret och tydlig åtgärd som dessutom direkt kommer många människor i behov av hjälp till del. Istället för att som regeringen argumentera för att det är ett godtycke när inte alla organisationer innefattas i gåvoskatteavdraget bör vi verka för att fler omfattas. Därför vill vi ta bort årsavgiften och registreringsavgiften för föreningar som vill vara registrerade mottagare av gåvor. Vi föreslår också att maxbeloppet för avdrag höjs till 12 000 kr per person. Kristdemokraterna vill på sikt utveckla avdragsrätten för gåvor ytterligare.

### **Trossamfund**

Enligt Nämnden för statligt stöd till trossamfund är det drygt 745 000 personer som är medlemmar eller är verksamma i dessa församlingar. Till det kommer Svenska kyrkans 6,4 miljoner medlemmar.

En av utgångspunkterna för stat–kyrka-reformen år 2000 var att öka likställigheten mellan olika trossamfund. Det statliga stödet till trossamfunden ska ses som ett led i denna strävan. Stödet ska bidra till att skapa förutsättningar för trossamfunden att bedriva en aktiv och långsiktigt inriktad verksamhet. Vi vill att kyrkor och andra religiösa samfund ska kunna fortsätta att utvidga sin verksamhet, inte minst det sociala arbete som många av dem utför.

Trossamfunden utför en rad viktiga samhällsfunktioner i vårt land som social verksamhet, hjälp i kriser mm. Samfunden spelar en central roll i det samhällsinkluderande arbetet genom den vardagliga verksamheten där människor regelbundet samlas inom samfunden och skapar nya kontakter och gemenskaper. Detta har inte bara ett värde för individens gemenskap utan också för integrationen där människor med ursprung i olika länder kan knyta nya band.

Men samfunden spelar också en mycket viktig roll på den hjälpande arenan. Idag bedriver många samfund ett ytterst viktigt arbete för behövande både i Sverige och utomlands. Detta arbete måste erkännas och uppmuntras från statligt håll bl a genom att avdragsrätten för gåvor behålls.

Stödet till trossamfunden hade fram till år 2011 varit oförändrade på en nivå om 50 miljoner kronor per år. Tack vare Kristdemokraterna har stödet höjts med inte mindre än 50 procent 2011–2013. Nu föreslår vi ytterligare 12 miljoner kronor i ökade anslag till trossamfunden.

## **Idrott**

Idrottsrörelsen i Sverige spelar en mycket stor roll för både enskilda individer liksom för samhället i stort. Idrottsrörelsen erbjuder en gemenskap och en plattform för människor att utvecklas. Svensk idrott har cirka 600 000 ideella ledare som dagligen kämpar för att barn och unga ska kunna utvecklas.

Utöver att erbjuda goda möjligheter för utveckling spelar också idrottsrörelsen en mycket stor roll i att förbättra folkhälsan och ungdomars möjlighet att tillgodogöra sig sin skolgång. Forskare har bevisat att barn som rör på sig varje dag lär sig mer i skolan. Därför finns det många goda aspekter med en välfungerande idrottsrörelse.

En god kunskapsutveckling kräver också en bra skolmiljö och elevhälsa. Eleverna som mår bra lär sig bättre. En väl utvecklad elevhälsovård främjar också det förebyggande arbetet med psykisk ohälsa hos barn och unga. Kristdemokraterna föreslår därför en förstärkning på elevhälsovården jämfört med både dagens nivå och regeringens förslag i budgetproposition 2016. Kristdemokraterna tillför elevhälsovården totalt 1 miljard kronor 2016–2019, det vill säga 250 miljoner kronor per år.

Forskning visar att elever som rör på sig utvecklar en starkare fysik och presterar bättre i skolan, och det leder till att fler elever når målen. Trots det har idrottstimmarna i skolan minskat under de senaste 20 åren. Kristdemokraterna föreslår även att undervisningstiden i ämnet idrott och hälsa i grundskolan utökas med 100 timmar, vilket motsvarar en ökning av ämnet med 20 procent. Regeringen bör minska tiden i motsvarande grad för det som kallas elevens val från dagens 382 timmar till 282 timmar.

Kristdemokraterna vill också minska barngruppernas storlek inom fritidsverksamheten. Barngrupperna har vuxit kraftigt och personaltätheten minskat avsevärt. Skolverket har återkommande uppmanat kommunerna att se över gruppstorlek och personaltätheten. Fritidshemmen ska därför dels stimulera barns utveckling och lärande och dels erbjuda

en meningsfull fritid. Kristdemokraterna föreslår att fritidsverksamheten tillförs 250 miljoner kronor 2016 i syfte att minska barngruppernas storlek och 500 miljoner kronor årligen för 2017–2019. Vi anser också att det ska vara möjligt för barnen att självständigt kunna läsa läxor på fritidshemmet. Med en ökad kvalitet är det rimligt att höja taket i maxtaxan för hushåll med högst inkomster. Vi höjer därför taket i maxtaxan med 10 procent.

För många ideella föreningar är idag reklamskatten en betydande utgift. Dessutom tillkommer arbetstimmar för att hantera administration kring denna skatt. När det gäller ideella föreningar lämnade Idrottsskattekommittén (SOU 2006:23) förslag om att reklamskatten skulle tas bort för ideella föreningar. Kristdemokraterna tycker att utredningen pekade ut ett viktigt område att arbeta vidare med i syfte att på sikt ta bort reklamskatten som drabbar ideella föreningar.

## **Tillgängliggöra kulturen**

En av kulturens bärande frågor är just kulturens tillgänglighet. Kulturen spelar ingen roll om den är omöjlig för människor att ta del av. Kultur kan inte anses tillgängliggöras genom subventionerade entréavgifter för alla på basutställningar vid ett antal statliga muséer i Stockholms innerstad.

Vill man verkligen att alla ska få del av kultur behövs helt andra insatser i svenskt kulturliv. Bland annat behövs satsningar på tillgänglighet för personer med funktionsnedsättningar men även att skrifter och föremål i större utsträckning finns tillgängliga digitalt. I tillgänglighet måste också tillgänglighet för alla vägas in. Teckenspråkstolkare ska kunna anlitas vid behov och den geografiska tillgängligheten måste säkras.

Vi anser att detta är viktiga steg i att öka tillgängligheten till kulturen för fler än vad fri entré på ett fåtal utvalda museer skulle göra. Att satsa på fri entré gäller dessutom för museernas basutbud. Idag har alla barn och unga fritt inträde till alla utställningar vid de statliga museerna, dvs. även specialutställningar. Det väljer regeringen nu att avskaffa. Dessutom finns ca 200 museer till i landet som inte är statliga och som inte berörs. Således försämras barn och ungas möjlighet att ta del av kultur genom regeringens förslag om fri entré.

## **Kultur för unga**

### **Skapande skola**

Kristdemokraternas hjärtefråga Skapande skola har tagits väl emot av både kulturskaparna, elever och lärare. I korthet går satsningen ut på att professionella kulturskapare och skolan samarbetar för att långsiktigt integrera kulturella uttryck i skolans arbete. Sedan starten 2008 har Skapande skola byggts ut, mycket tack vare Kristdemokraterna, så att den nu omfattar hela grundskolan och förskoleklass. De vanligaste projekten involverar konst- och bildskapande, teater, dans, musik, drama och skrivande.

Forskningen visar att barn som regelbundet har kontakt med kulturell verksamhet får en större förmåga att känna igen och uttrycka sina känslor. Den förmågan är avgörande för att förstå andra människors känslor och känna empati. På så sätt utvecklas barnets kognitiva kompetens.

Kristdemokraterna lyckades under alliansregeringen täcka glappet mellan förskola och skola i projektet Skapande skola. Detta möjliggjorde att även förskolebarn kunde ta del av Skapande skola och få ett bättre uttryck för sin kreativitet under förskoleåldern. Kristdemokraterna vill nu se över möjligheten att förlänga projektet Skapande skola för att på sikt även låta gymnasiet ta del av detta viktiga kulturarbete.

### **Fritidspeng**

Alla barn ska ges goda levnadsförutsättningar. Barn till ensamstående föräldrar i ekonomiskt utsatta hushåll har visat sig delta mindre i organiserade fritidsaktiviteter än barn till samboende föräldrar. Det visar uppgifter från Statistiska centralbyrån.

För att möjliggöra för barn och ungdomar som lever i ekonomiskt utsatta hushåll att delta i organiserade fritidsaktiviteter i högre grad satsar Kristdemokraterna fortsatt på fritidspengen.

Fritidspengen är på högst 3 000 kronor om året och går till barn i årskurs fyra till nio som lever i hushåll som får ekonomiskt bistånd sedan sex månader. Detta garanterar bidragets träffsäkerhet och tillgängliggörs då för barnen i de ekonomiskt mest utsatta familjerna. Precis som flertalet remissinstanser påtalat för regeringen är det viktigt för att barnen ska kunna delta i fritidsaktiviteterna att pengarna är öronmärkta för just det ändamålet. Barnen i familjer med utsatt ekonomi avstår annars i väldigt stor

utsträckning från fritidsaktiviteter på grund av ett självpåtaget ansvar för föräldrarnas ekonomi.

Just detta kan vara avgörande för att ett barn med svårigheter i barndomen ändå klarar sig bra i skolan och livet. Fritidspengen ger dessa barn en möjlighet att utvecklas, vilket också är en skyddsfaktor mot utanförskap.

Istället för att sänka avgifterna för alla vid den kommunala kultur- och musikskolan är det bättre att behålla fritidspengen. Den går till de mest behövande samtidigt som den innefattar alla typer av fritidsaktiviteter inklusive den viktiga kultur- och musikskolan.

## **Breddad kulturfinansiering**

För oss kristdemokrater är betydelsen av att ha balans mellan samhällets tre sektorer fundamental. Civila samhället utgörs av familjer, föreningar, stiftelser, organisationer och övriga sammanslutningar av människor som, utan ekonomisk vinst som målsättning, drivs för att förbättra och ge mervärde. Den privata sektorn utgörs av näringslivet som i grunden är samhällets ekonomiska motor som genererar jobb och skatteintäkter. Den politikerstyrda offentliga sektorn som finansieras via skatter inkluderar stat, kommun och landsting ska framförallt ha en understödjande och samordnande funktion gentemot de övriga samhällssektorerna.

Svenskt kulturliv har under lång tid i alldeles för hög utsträckning präglats av det offentliga i både drift och finansiering. Det offentliga ska hålla sig på en armlängds avstånd och ha en understödjande roll och inte spela huvudrollen i kulturlivet.

Den privata sektorn bidrar till kulturlivet genom utbud och efterfrågan. Ett tydligt exempel är svensk musikindustri. Sverige har en blomstrande musikindustri helt enkelt därför att människor både i vårt eget och andra länder tycker att våra artister producerar bra musik.

Civilsamhället är grundförutsättningen för det kulturella livet. Utan det engagemang, det intresse och den passion för de olika kulturella uttrycken som finns hos människor och föreningar skulle inga kulturbudgetar i världen hjälpa. Men det civila samhällets kulturaktörer är idag i alltför hög utsträckning helt beroende av offentlig finansiering.

Kristdemokraterna anser att samhället på ett bättre sätt behöver hitta en balans mellan de tre sektorerna. När det på kultursidor talas om en fri kultur, avses i regel en kultur fri

från marknadsmekanismerna – från utbud och efterfrågan. Det var mot den bakgrunden 1974 års kulturpolitiska mål skrevs, om att kulturpolitiken skulle motverka ”kommersialismens negativa verkningar” inom kulturen. När vi Kristdemokrater talar om behovet av en fristående kultursektor, menar vi en sektor som är fristående från politisk styrning. Inte bara i en beslutsmässig mening utan också, i högre grad än vad som är fallet idag, ur ekonomisk mening.

En betydelsefull målsättning med svensk kulturpolitik bör därför vara att uppmuntra, stödja och underlätta alternativa finansieringsvägar för kultursektorn och för kulturarbetare. Här har redan gjorts en del politiska insatser av stor betydelse. År 2011 tillsattes Kulturbryggan som jobbar med att hitta alternativa och kreativa finansieringsmetoder för kulturprojekt. De fördelar också kulturmedel både från statens kulturbudget, från privata donatorer och från olika stiftelser till nya kulturprojekt. Verksamheten påminner om stipendieförfaranden och har delvis bidragit till ett nytt tänk rörande kulturfinansiering.

En annan betydelsefull reform är att stiftelser med ändamålet kultur i och med 2014 års budgetproposition befrias från skatt. Det finns idag drygt ett tusen femhundra kulturstiftelser i Sverige, med ett sammanlagt kapital på 27,5 miljarder. Reformen ligger för nära i tiden för att säga något om vad det betyder i nuet. Men att avkastningen av kulturstiftelsernas kapital nu skattebefrias bör kunna ha stor och avgörande potential för framtidens kulturfinansiering.

Nu behöver nästa steg tas och ytterligare skattemässiga incitament för icke-offentlig finansiering av kultursektorn behöver komma till. Gåvoskatteavdraget, som Kristdemokraterna drev igenom i alliansregeringen, gäller enbart enskilda gåvogivare och enbart till hjälpverksamhet eller vetenskaplig forskning. Reformen har varit av mycket stor betydelse för det civila samhället. Vi föreslår att gåvoskatteavdraget på sikt ska utvecklas till att omfatta såväl företag som enskilda gåvogivare. Dessutom bör fler allmännyttiga ideella organisationer, exempelvis idrottsföreningar, komma ifråga samtidigt som nivån för avdragsrätten bör höjas i paritet med andra jämförbara länder i Europa.

Det är samma villkor för att sponsra idrott som det är för att sponsra kultur, ändå är idrottssponsringen långt mer omfattande. Hur Sverige ska kunna uppmuntra ökad sponsring inom kulturen är en viktig framtidsfråga för hela sektorn.

Över huvud taget bör de offentliga regelverken ses över för att underlätta och uppmuntra enskilda och företag att bidra finansiellt till kultursektorn.

## **Kulturskaparnas villkor**

Konsten skänker ett mervärde i livet för alla människor. Det är därför viktigt att de konstnärer och kulturskapare som skapar de konstverk, musikstycken, dansverk och böcker som vi alla får glädje av ges drägliga livsvillkor och möjligheter att utöva sin konst utan att ekonomiskt behöva stå på ruinens brant. Idag är det många konstnärer som har svårt att klara sitt uppehälle. Stödformer och försäkringsvillkor är inte anpassade efter konstnärernas speciella arbetsvillkor och livssituation. För att nå en kulturell frihet och mångfald i Sverige måste dessa brister i systemet uppmärksammas och justeras.

Tumregeln att 1 procent av byggkostnaden skall gå till konstnärlig utsmyckning är viktig och bör följas upp så att den efterföljs. Däremot vore det fel att i lag slå fast enprocentsregeln eftersom det i första hand bör vara kulturpolitiska ambitioner och inte aktuella byggpriser som avgör kultursatsningar.

Även det s.k. MU-avtalet som reglerar konstnärers ersättning vid utställningar fungerar bra. Det är bindande för staten men det är också många kommuner som tillämpar avtalet, vilket är bra. Avtalet måste dock tillämpas med förnuft. Till exempel bör det finnas utrymme i avtalet för konstnärer som frivilligt önskar att ha sina verk hängandes i utställningslokalerna några dagar längre än avtalat utan att bli ersatta för dessa få extradagar. Orsaken till en sådan överenskommelse skulle kunna vara att slippa behöva tomställa väggar i offentliga utställningslokaler under en övergångsperiod.

Kristdemokraterna värnar upphovsrätten, vilken innebär en exklusiv rätt för upphovsmannen att själv ha ansvar för sitt verk. Det innebär att upphovsmannen har rätt att bestämma när, var, hur och om dennes verk ska göras tillgängligt för allmänheten. Denna rätt måste värnas, då den är själva fundamentet i en fri marknad och möjliggör att konstnärer kan leva på sitt skapande.

Dessa önskemål har dock inte varit möjliga att tillmötesgå, trots upphovsrättsägarens personliga önskemål, på grund av avtalets skrivningar. Detta anser vi behöver ses över i syfte att göra reglerna mer flexibla men med kulturskaparnas intresse noga bevakat. I synnerhet eftersom konstnärernas arbetsmarknad skiljer sig från situationen inom de

flesta andra yrken. Om fast arbete är det vanliga på arbetsmarknaden i stort, är arbeten inom kultursektorn oftast tillfälliga och arbetslösheten är hög.

## **Public service**

Betydelsen av oberoende och reklamfria radio- och tv-kanaler utan vinstintressen är stor. Public service ska tillhandahålla oberoende och saklig nyhetsförmedling liksom ett brett och högkvalitativt kulturutbud. En viktig del av uppdraget är att göra utbudet tillgängligt för personer med funktionsnedsättning och möta minoriteters behov och önskemål.

Finansieringen av public service ska vara teknikneutral och enkel att förutse. Dagens tv-licens har sitt ursprung i den monopolsituation som fanns under 1950-talet. Mycket har hänt sedan dess och lyckligtvis har vi idag ett brett utbud av valmöjligheter. Friheten sträcker sig inte bara till vad man vill se, utan även till hur och var man vill se programmen. Framtidens tv är bredare och har större möjligheter. Då får inte lagstiftning och finansieringsmodell vara otydlig och bromsa utvecklingen.

Därför föreslår Kristdemokraterna att dagens tv-licens ersätts med en individuell avgift som tas in via Skatteverket. En stor vinst med förändringen vore att den kontrollverksamhet som Radiotjänst idag ägnar sig åt kan upphöra i och med att Skatteverket tar över ansvaret. Vidare kan stora besparingar göras tack vare förändringen. Utredningen "Nya villkor för public service" redogör för att totalt 1 miljard kronor kan sparas in genom att få stopp på smitningarna ifrån att betala tv-licensen. Därmed kan också den avgiften som tas in via skatten sänkas jämfört med dagens tv-licens.

## **Filmpolitik**

Filmen är det kraftigaste av medium där filmskaparen under filmens speltid har publikens fulla koncentration. Filmen fyller funktioner såsom att påverka och förklara omvärlden, roa, informera och även bidra till igenkännande och identifikation. Film är ett viktigt kulturarv, film är konst.

För att ha en bred livskraftig filmindustri i Sverige är det nödvändigt att arbeta på flera fronter. I grunden måste det finnas ett statligt stöd till film producerad i Sverige då marknaden är för liten för att själv bära kostnaderna för en livskraftig och kvalitativ filmproduktion. För att till sist få fram en modell som passar alla intressenter så bra som

möjligt föreslår vi ett ettårigt moratorium i filmpolitiken genom en förlängning av filmavtalet. Under moratoriet ska filmavtalet fortsätta gälla och syftet är att få ytterligare ett års tid för att arbeta fram en lösning som både staten och filmskaparna känner är en effektiv och kvalitativ lösning.

För att få med alla, både producenter och visningsfönster, är det nödvändigt att ta ett helhetsgrepp och göra stödet teknikneutralt. I detta ingår att aktörer som för bara några år sedan varken var producenter eller visningsfönster idag kan vara både och. Den nya finansieringsmodellen måste lyckas fylla rollen som hjälp till de större aktörerna inom industrin likväl som de mindre filmskaparna får förutsättningar att skapa kvalitativ film. För att skapa ett inkluderande stöd där samtliga aktörer både bidrar och får del av stödet för sina produktioner är det väsentligt att det nya förslaget är väl genomarbetat.

Vid framtagandet av en ny ersättningsmodell är det också viktigt att nya aktörer på marknaden inkluderas. Idag är vissa video on demand-tjänster, VOD:er, inkluderade då de drivs av filmproduktionsbolag registrerade i Sverige. Andra VOD-tjänster inkluderas inte då de är registrerade i andra länder men streamar till svenska kunder. Denna framväxt av nya tekniker är både önskvärd och lovvärd. Problemet är dock när vissa aktörer tvingas in i skattesystem och andra aktörer, som bedriver verksamhet på samma marknad, inte kan inkluderas under samma regelverk. Detta måste vara en del i framtagandet av en ny filmpolitik.

Svensk filmpolitik har utöver det rent ekonomiska stödet också en viktig uppgift när det gäller att främja filmproduktion i Sverige. Genom att göra Sverige känt som ett land med mycket goda villkor för filmproducenter kan internationella aktörer lockas hit och på så sätt öka produktionen av film producerad i Sverige. Kan fler internationella filmproducenter lockas till Sverige kan också branschen utvecklas i större mån än vad som är möjligt med dagens marknad.

## **Spelpolitik**

Sverige har ett spelmonopol men i praktiken bara på papperet. Genom nätcasinon har Svenska Spel och ATG utmanats på allvar. De privata spelbolagen, som registreras utomlands, har idag inga som helst krav i svensk lag att ta ansvar för spelarna som nyttjar bolagets speltjänster och förebygga spelberoende. Svenska Spel har en spelansvarspolicy som skulle kunna vara aktuell för aktörer som vill verka på en

avreglerad svensk spelmarknad. Bland annat att motverka minderårigt spelande, erbjuda verktyg för ett ”lagom spelande” och att verka för sunda spelmiljöer.

Allt fler konsumenter spelar i dag hos spelbolag som är registrerade utomlands och inte betalar skatt i Sverige. Dessa är också i kraft av främjandeförbudet också förbjudna att marknadsföra sig exempelvis genom idrottssponsring. Samtidigt leder Svenska Spels allt mer urholkade roll som ensam aktör på spelmarknaden, till att skatteintäkter minskar och på sikt även stödet till idrottsrörelsen. Detta är en ordning som skulle kunna vändas med de licensintäkter som skulle kunna inkasseras genom att öppna dagens spelmonopol. Därtill går Sverige idag miste om arbetstillfällen då svenska operatörer arbetar för olicensierade spelbolag utomlands. Kristdemokraternas huvudskäl till att vi förespråkar en förändrad lagstiftning är dock att ett licenssystem med fler aktörer möjliggör att spelmarknaden bättre lever upp till de krav på social hänsyn som ska vara vägledande i svensk spelpolitik.

Vi föreslår att fler aktörer kan söka licens för att bedriva spelverksamhet i Sverige. De bolag som uppfyller krav gällande exempelvis marknadsföring, åtgärder mot spelmissbruk såsom självavstängning och gränssättning av tid och pengar, ska efter ansökan kunna ges licens att verka i Sverige. Vi vill också förändra Lotteriinspektionen till en spelmyndighet som sköter tillståndsprövning och licensiering och som har sanktionsverktyg mot de aktörer som eventuellt inte följer de högt ställda kraven.

*Lars-Axel Nordell (KD)*

*Annika Eclund (KD)*

*Emma Henriksson (KD)*

*Magnus Oscarsson (KD)*

*Larry Söder (KD)*

*Roland Utbult (KD)*